

Lieve gemeente

De vraag van deze morgen is: Zijn genade en inspanning elkaars tegenpolen? Genade is een bijbels kernwoord en betekent onverdiende gunst. De ervaring dat God vergeeft en nieuwe kansen geeft aan zondaren. Ergens is dit verbazingwekkend! De grote en rechtvaardige God, Schepper van mens en wereld, grijpt verrassend in, bevrijdt van wettisch moralisme, prestatiedwang en willekeur. Is god deze genade trouwens aan ons verplicht?

In juridische zin betekent genade kwijtschelding van straf. In het verleden was dat wel de doodstraf. Wie ter dood veroordeeld was, kon om gratie verzoeken. Toen Johan van Oldenbarnevelt, de raadspensionaris van Holland in 1619 ter dood veroordeeld werd, is wel gezegd dat prins Maurits hoopte op een gratieverzoek van hem. Daar was van Oldenbarnevelt echter te trots voor en zo werd hij op 13 mei van dat jaar onthoofd. Maar stel dat hij het verzoek om genade had ingediend: Excellentie, hierbij vraag ik u mijn leven te sparen. Was prins Maurits hem dat verplicht?

Is God iets aan ons verplicht? Kunnen wij genade verdienen?

Er komt nog iets bij. Ik zie op veel plaatsen in de bijbel de oproep om dicht bij God te leven, om rein te leven. Ook zie ik veel teksten in de bijbel die gaan over toewijding van God. Hem liefhebben met heel ons hart, onze ziel (onze gevoelens) en alle krachten en de naaste idem.

Preken hierover worden soms als wettisch, als moederig ervaren. Ik vraag mezelf dan af: spreek ik genoeg de bijbel, Gods woord na, qua inhoud en toonzetting. Maar er zit ook iets voor u bij. Telkens als ik zeg: werk uw verlossing uit, is er wel iemand die denkt dat ik zeg: werk voor uw verlossing, verdien uw verlossing. Maar dat zijn twee totaal verschillende zaken.

Voor mijn gevoel heeft dat te maken met het idee, het gevoel, dat genade en inspanning elkaars tegenpolen zijn. Dus, dat we zeggen of denken: ik leef onder de genade dus ik hoef me niet in te spannen. Alles waarbij iets van mij, mijn tijd of mijn middelen, ook mijn financiële middelen, gevraagd wordt, wijs ik af.

Ik verbind dit met de preek van twee weken geleden. Afgelopen jaar heb ik gepreekt over

1. geschapen om op Jezus Christus te lijken
2. verlangen naar groei
3. groeien in waarheid
4. Jezus volgen .....lijden
5. geestelijke volwassenheid
6. valkuilen bij navolgen

Bijbelse thema's die ons willen helpen een volgeling van Jezus Christus te zijn, meer en meer een leerling worden. En zijn we gevorderd? Of blijven we steken bij het wensen in de cirkel van mislukken. Wel het goede willen doen – het lukt niet – en ik voel me schuldig

Ik ellendig mens. Wat ben ik ongelukkig. Wat voel ik me schuldig. Wie helpt me?

Wie verlost me?

Paulus geeft het antwoord: Jezus Christus.

Hij laat ons de vele kaarten van God zien, maar vooral dat het wezen van God doortrokken is van genade en ontferming. Als Mozes God vraagt: Toon mij toch Uw heerlijkheid, dan schittert deze van het verlangen de mens en een volk een nieuwe start te geven, dat een mens en een volk dit karakter van God leert kennen, leert genieten van deze goedheid van God. Dus om op het gratieverzoek terug te komen: God is het geven van genade aan ons niet verplicht, maar Hij doet het zo graag!

In Jesaja 30:18 horen we deze tegen de gemeente zeggen: Daarom verlangt de Here ernaar u genadig te zijn, en daarom zal Hij zich verheffen, dat is opstaan uit zijn stoel om zich over u te ontfermen. God komt in actie om ons te vertroetelen, in de armen te sluiten. Zo is God! Hij gunt ons geluk, een leven vol liefde, een nieuwe kans. Méér dan u, jij en ik ons kunnen voorstellen.

Nu, dit onverdiende genadelijke ingrijpen is in Jezus Christus zo duidelijk, zo zichtbaar geworden. Zijn optreden werkte vergeving, zijn striemen gaven genezing, de straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, toen en nu. Wie gelooft in God dankzij Jezus, diens leven staat in het teken van de genade van God; dan wordt er gesproken over groeien in Gods genade (2 Kor: 4:15) en je vanuit de genade uitstrekken naar de genadegaven (1 Kor 1: 4+7) van God. God geeft niet één keer, maar heel vaak. Daarbij wordt genade ook erg gekoppeld aan een ander g-woord: Welk? Geloof! Genade is de wortel van geloof; en geloof is een gestalte van Gods genade in de mens. In Efeziërs 8 staat: Door genade bent u behouden, door het geloof!

Oké: dus

- van onszelf blijven we steken in de cirkel van mislukken
- Gods genade die door het geloof in ons is, zal hoofdzaak zijn, geen bijzaak.
- We zagen vorige week dat het niet zal gaan met tips en trucks: Zeven stappen op weg naar een toegewijd christen.

Zo werkt het niet. Wat dan wel?

Geloof het niet. Als je het doet, zal je teleurgesteld zijn. Het geeft je geen vrede met God, geen gevoel van genade, van acceptatie door God. Zo werkt het niet. Zo werkt God niet.

Genade is een gave, een geschenk van God, dat we door het geloof mogen aannemen. Om vervolgens ons eigen leven weer te leiden? Nee! Om vervolgens te doen alsof we toch moeten werken voor onze zaligheid? Nee! Maar wel om een volgeling, een discipel van Jezus Christus te zijn. En deze volgeling wordt gekenmerkt door heilige gewoontes. Belangrijk! En hier wil ik in het tweede deel van de preek met u bij stil staan. Het hebben van heilige gewoontes.

Stel dat ik op een zondag besluit om u en jou te inspireren met een uitvoering van pianoconcert nr 6 in f maar van Johan Sebastiaan Bach. En ik zou zeggen: sluit uw ogen, ontspan en geniet. Ik zou achter de piano gaan zitten en gedecideerd een eerste akkoord aanslaan. U zou meteen geweldig schrikken, want de enige klanken die ik uit een piano krijg lijken op een scooter, waarvan de uitlaat stuk is of het rinkelen van een ruit waar de bal doorheen gaat. Ik wil het wel heel graag. Ik bewonder wie het kan. En we hebben een piano in huis en soms probeer ik het.....

Maar ik kan niet piano spelen omdat ik zo heel graag wil. Ik kan niet spelen door het gewoon te proberen. Sterker nog, ik denk dat we geschokt zouden zijn, wanneer ik zonder ooit les te hebben gehad achter de piano ging zitten en een prachtig stuk ging spelen. Dat is niet normaal!

Maar het vreemde is dat we op geestelijk gebied dit wel verwachten. We zijn er haast van overtuigd dat wie gelooft, meteen een enorme geestelijke kracht, reinheid en wijsheid heeft. We meteen veel kunnen verdragen, onmiddellijk diep ingesleten gewoontes zoals luiheid en opstandigheid kunnen overwinnen, gewoon omdat we dat zo graag willen.

Vaak hoor ik opmerkingen als: Ik wil echt geloven. Ik probeer het. Ik heb een diepe bewondering voor die mensen, die helemaal voor Jezus Christus leven. Maar ik maak er een rommeltje van.

We moeten, lieve mensen, trainen om een marathon te kunnen lopen, om bergen te kunnen beklimmen, om piano te kunnen spelen. En dat snappen we. We moeten trainen om een geestelijk leven, een leven met God te kunnen leiden. Dat is wellicht voor u, voor jou, nieuw vanmorgen. We mogen leven in de geweldige tegenwoordigheid van God. En de eerste en indringende keer krijgen we deze ontmoeting, deze genade in de schoot geworpen. Maar hoe ervaren we God in de alledaagse momenten? Waardoor kunnen we Gods aanwezigheid steeds meer bewust worden en ons er steeds meer toe zetten om zijn aanwezigheid op te zoeken i.p.v. ervoor weg te lopen?

Het antwoord is: Door de heilige gewoonten of geestelijke disciplines. Die gewoonten worden onze manier van doen; net als toonladders of akkoorden, die soms zo lastig zijn. Maar als we volhouden, krijgen we ze steeds meer onder de knie. Heilige gewoonten. Ze vervangen onze instinctieve gewoonten van traagheid van hart, van laksheid, van slordigheid, van gemakzucht. Heilige gewoonten zijn geen slimmere manieren om te geloven, maar voorzorgsmaatregelen treffen om weg te zakken met je geloof, om af te dwalen en weg te vluchten.

In Marcus 9 staat: En de discipelen hebben de jongen niet van een stomme geest kunnen bevrijden. Als de Here Jezus van de berg bij hen komt, zijn zij heftig in discussie met de schriftgeleerden, en dat terwijl de vader met zijn zieke zoon er wanhopig bijstaat. Een machteloze kerk die uit onmacht en vanwege deze gewoonte mensen laat zitten in hun nood. Dan vraagt Jezus aan de vader: Geloof je? En de vader zegt: Ik geloof, kom mijn ongeloof te hulp! En dan beveelt Jezus Christus die geest de jongen los te laten en het gebeurt! Dan vragen die discipelen: Waarom konden wij dat niet? Dan is het antwoord: Dit geslacht kan door niets uitvaren, tenzij door gebed. En dat terwijl Jezus hier in dit stuk niet bidt. Maar dat hoeft ook niet, omdat Hij een diepgewortelde/discipline van gebed heeft.

Ons ontbreekt het vaak aan geestelijke kracht. We staan machteloos, ongelukkig, sprakeloos, onhandig tegenover de gebrokenheid en duivelse kracht door gebrek aan heilige gewoonten.

We hebben de routine nodig die ons gericht houdt op God. En voor deze gewoonten hebben we wilskracht nodig, of soms het breken met die wil. Het is goed ons ervan

bewust te zijn dat wilskracht alleen ons onvoldoende motiveert om te leven in aanwezigheid van God. We hebben meer tegenkracht dan wilskracht.

Ik kreeg een mooie illustratie van drie van jullie: Hij had de gewoonte om voor hij naar het werk reed een stukje in de bijbel te lezen ter overdenking voor onderweg. Op een gegeven moment is dit minder geworden omdat de krant er eerder was dan gewoonlijk en deze kreeg voorrang. Toen kwam er een andere bezorger en werd de krant later bezorgd. Vervelend en een verstoring van het ochtendritme. Totdat hij inzag dat dit een mogelijkheid was om de oude gewoonte van bijbellezen op te pakken. De frustratie van het te laat komen van de krant verdween. De gelegenheid voor het lezen van de bijbel in de morgen was er weer. Soms moet er meer tegenkracht zijn dan wilskracht.

Iemand omschreef discipline met: Iedere activiteit die ik door directe inspanning uitvoer en die me helpt om dingen te doen, die ik nu niet door directe inspanning kan doen. Dat lijkt dus op een bergbeklimmer die niet meteen begint de Mount Everest te beklimmen, maar start met lange wandelingen en het beklimmen van lage toppen.

Nog iets over genade en inspanning. Er staan heel wat teksten in de bijbel die ons vertellen dat juist God ons alles al gegeven heeft. Wij ons zullen inspannen de vrede onderling te stimuleren, de smalle poort zullen ingaan om heilig te leven, om één met Jezus Christus te zijn.

We hebben in 2 Petrus 1 een soort keten gelezen. Dat begint met: Zijn Goddelijke macht heeft ons alles geschonken wat nodig is voor een vroom leven. En vanaf vers 5 tekent Petrus een soort gouden keten van een gedisciplineerd leven met God. Dat begint met geloof: span daarom al uw krachten in om uw geloof te verrijken en dan komt er deugdzaamheid (goed karakter), kennis, zelfbeheersing, volharding, vroomheid, liefde voor broers en zussen en liefde voor allen. Liefde als de kroon op een leven met God. Ik kom terug bij het begin. Zijn genade en inspanning elkaars tegenpolen? Nee! Alles wat u nodig hebt, hebt u gekregen. Vorm deze genade tot heilige gewoonten, opdat liefde de kroon van uw leven is.

Amen.